

Yttrande över utredningen Hårdare regler för nya nikotinprodukter SOU 2021:22

Region Västernorrland ser positivt på att det tas ett samlat grepp kring regler för nya nikotinprodukter.

Nikotin är en gemensam ingrediens för tobak. Alla tobaksprodukter är konstruerade så att nikotinet snabbt frisätts, absorberas och sprids till det centrala nervsystemet. Nikotin är 5–10 gånger mer potent beroendeframkallande än kokain eller morfin.¹

All rökning, även tillfällig rökning och rökning i små mängder, är förenad med hälsorisker. Varannan rökare dör i förtid och i genomsnitt förkortar rökning livet med tio år.^{2 3}

Användning av snus ökar risken för typ 2 diabetes, vissa typer av cancer, övervikt och kan ge skador på slemhinnor i munnen. Hos personer som snusar ökar risken för allvarlig händelse vid hjärtinfarkt och stroke, med ökad risk för dödlighet.⁴ Det är därför angeläget att användningen av nikotinprodukter begränsas.

Region Västernorrland instämmer i utredningens förslag.

Det är extra viktigt att:

- snussubstitut ska omfattas av livsmedelslagen, vilket bland annat innebär krav på godkännande av livsmedelsanläggningar och att Livsmedelsverket ges möjlighet att utfärda föreskrifter
- det ska införas ett förbud mot vätskor som är avsedda att konsumeras genom e-cigarett om de innehåller smaktillsatser som leder till en tydligt märkbar doft eller smak av annat än tobak
- produktkrav för tobaksfria nikotinprodukter som måste uppfyllas för att produkterna ska få tillhandahållas.

¹ Gilljam H. Tobaksberoende är starkt ...och svårt att bryta. [Internet]. Stockholm: Läkartidningen. Nr 11 2012 volym 109. [citerad 28 april 2020]. Hämtad från: <https://lakartidningen.se/tema-tobak-1/2012/03/tobaksberoende-ar-starkt-och-svart-att-bryta/>

² 5. Global Burden of Disease, Sweden 2017. Institute for Health Metrics and Evaluation, IHME; Hämtad 2019-04-17 från <http://www.healthdata.org/sweden>

³ Jha P, Peto R. Global effects of smoking, of quitting, and of taxing tobacco. N Engl J Med. 2014;370(1):60-8

⁴ Snusning ökar risken för

- cancer i bukspottkörteln (Cnattingius m.fl. 2005)

- dödlig hjärtinfarkt (Arefalk m.fl. 2014, Cnattingius m.fl. 2005, Hergens m.fl. 2007, Hergens m.fl. 2008a, Boffetta m.fl. 2009, Hansson m.fl. 2012)

- permanenta och irreparabla munslemhinneförändringar med blottade tandhalsar (Cnattingius m.fl. 2005).

- diabetes typ 2, gäller för minst 5 dosor/vecka (Persson m.fl. 2000, Östenson m.fl. 2012).

Det finns även förbättringspotential och vi önskar peka på följande områden:

1. I förslaget framgår ett generellt krav på särskild måttfullhet vid marknadsföring av tobaksfria nikotinprodukter. Hur kommer det att mätas och följas upp?

Alla nikotinprodukter, förutom de som är godkända läkemedel, borde klassas som tobaksprodukter och omfattas av tobakslagen.

2. Reklam- och andra marknadsföringsåtgärder ska inte tillåtas att vara påträngande eller uppsökande. Det är bra att förbud mot kommersiell reklam i radio- och tv för tobaksfria nikotinprodukter föreslås men även sociala medier, allmänna sammankomster som festivaler och konserter med flera bör omfattas av förbudet.

Tonåringar är trendkänsliga och många ungdomar använder sociala medier. Detta vet tobaksindustrin, som köper reklamutrymme, influencers tid/plattformar och dyligt för att marknadsföra och locka barn och ungdomar till att prova deras produkter. Tobaksindustrins intresse är inriktad på att öka sina marknadsandelar. De säljer en produkt som många gånger skapar ett livslångt beroende i kombination med ohälsa och förtidig död.

3. Det bör införas exponeringsförbud mot nikotinprodukter och neutrala paket i detaljhandeln. Formgivning av förpackningar är en väsentlig del i marknadsföringen av alla slags konsumtionsvaror. Professionella inom hälso- och sjukvården (läkare, sjuksköterskor med flera), som arbetar med beroendeproblematik och tobaksavvänjning, vet hur exponering av dessa produkter triggat igång beroendet hos en person i en avvänjningsprocess. Därför bör neutrala, standardiserade, förpackningar för nikotinprodukter införas.

I tjänsten

Iwona Jacobsson
Folkhälsostrateg